

پژوهشکده شورای نگهبان
گزارش استدلالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

**لایحه مقاوله نامه بازرسی کار ۱۹۴۷ (۱۳۲۶)
(شماره ۸۱)**

پژوهشکده شورای نگهبان

باسمه تعالی

نظرات استدلالی شورای نگهبان

در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

لایحه مقاوله نامه بازرسی کار ۱۹۴۷ (۱۳۲۶)
(شماره ۸۱)

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۸/۱۲

کد گزارش: ۱۴۰۰۰۹۱۱

تاریخ نظر شورای نگهبان: ۱۴۰۰/۰۸/۲۹

پژوهشکده شورای نگهبان

لایحه مقاوله نامه بازرسی کار ۱۹۴۷ (۱۳۲۶) (شماره ۸۱)

درباره‌ی مصوبه

«لایحه مقاوله نامه بازرسی کار ۱۹۴۷ (۱۳۲۶) (شماره ۸۱)» بنا به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در جلسه‌ی مورخ ۱۳۹۹/۹/۲۳ هیئت وزیران به تصویب رسید و برای طی تشریفات قانونی به مجلس شورای اسلامی ارسال شد.

این لایحه در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۱۲ در صحن علنی مجلس مطرح و با اصلاحاتی به تصویب نمایندگان رسید و برای طی روند قانونی مذکور در اصل (۹۴) قانون اساسی، به موجب نامه‌ی شماره ۴۱۳/۶۹۳۷۳ مورخ ۱۴۰۰/۸/۱۹ به شورای نگهبان ارسال شد. شورای نگهبان با تشکیل جلسه در تاریخ ۱۴۰۰/۸/۲۶، این مصوبه را مورد بررسی قرار داد و مفاد برخی از مواد آن را مغایر با موازین شرع و قانون اساسی دانست و نظر خود در این خصوص را طی نامه‌ی شماره ۱۰۲/۲۸۳۹۰ مورخ ۱۴۰۰/۸/۲۹ به مجلس شورای اسلامی اعلام کرد.

«نظرات استدلالی شورای نگهبان در خصوص لایحه مقاله‌نامه بازرسی کار ۱۹۴۷
(۱۳۲۶) (شماره ۸۱)»

ماده واحده - ...

تبصره ۱ - ...

تبصره ۲ - آیین‌نامه اجرایی این قانون، متضمن موارد استثنای موضوع مقاله‌نامه، ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

تبصره ۳ - ...

▪ توضیح تذکر

قانون‌گذار در این تبصره، تهیه‌ی «موارد استثنای موضوع مقاله‌نامه» را به آیین‌نامه‌ی اجرایی واگذار کرده است. این در حالی است که اولاً به نظر می‌رسد مقصود قانون‌گذار از «موارد استثنا»، «مصادیق استثنا» بوده است که شایسته است مورد اصلاح قرار گیرد. ثانیاً ظاهراً مقصود قانون‌گذار از استثنائات موضوع مقاله‌نامه، اشاره به حکم بند (۱) ماده (۲۹)^۱ بوده است که استثنای برخی مناطق از احکام مقاله‌نامه را تجویز کرده است. اما در جهت روشن‌تر شدن این حکم، شایسته است به شماره‌ی مواد مقاله‌نامه در خصوص موارد استثنائی تصریح شود.

▪ نظر شورای نگهبان

تذکر: ۱- در تبصره (۲) ماده واحده، عبارت «موارد استثنا» به «مصادیق استثنا» اصلاح شود و همچنین به مواد مربوط به استثنای مذکور در مقاله‌نامه تصریح شود.

---

۱. بند (۱) ماده (۲۹) مقاله‌نامه‌ی حاضر: «۱- در مورد عضوی که قلمروی آن شامل مناطق وسیعی باشد و به دلیل پراکندگی جمعیت یا مرحله توسعه منطقه، مقام صلاحیت‌دار اجرای مفاد این مقاله‌نامه را غیرعملی تشخیص دهد، مقام مزبور می‌تواند چنین مناطقی را از اعمال این مقاله‌نامه به طور کلی یا با در نظر گرفتن استثنائاتی در مورد کارگاه‌ها یا مشاغل خاصی که مناسب بدانند، مستثنی نماید.»

* * *

ماده ۴-

۱- ...

۲- در مورد دولت فدرال، اصطلاح «مقام مرکزی» می تواند به معنای مقام فدرال یا مقام مرکزی یکی از واحدهای عضو فدراسیون باشد.

▪ دیدگاه مغایرت

قانون گذار در این مقرر از دو کلمه‌ی غیرفارسی «فدرال» و «فدراسیون» استفاده کرده است که موجب مغایرت آن با اصل (۱۵) قانون اساسی است؛ چه اینکه وفق اصل پیش گفته، متون رسمی از جمله متن قوانین باید با خط و زبان فارسی نگارش شود. بنابراین در جهت اصلاح اشکال فوق باید معادل فارسی واژگان مزبور (برای مثال، معادل فارسی اتحادیه برای فدراسیون) ذکر شود.

▪ نظر شورای نگهبان

۱- در ماده (۴)، استفاده از واژه‌های غیرفارسی «فدرال» و «فدراسیون»، مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی شناخته شد.

* * *

ماده ۱۲-

۱- بازرسان کار دارای مدارک مقتضی، اختیار خواهند داشت تا:
 الف) آزادانه و بدون اعلام قبلی در هر ساعتی از روز یا شب، به هر محل کار مشمول بازرسی وارد شوند.
 ب) در روز، به هر محلی که آنها به دلیلی منطقی بر این باورند که مشمول بازرسی است، وارد شوند.
 پ) هر گونه واریسی، آزمایش یا تحقیقی را که لازم تشخیص می دهند، انجام دهند تا مجاب شوند که مقررات قانونی به طور دقیق رعایت می شود و به ویژه:

۱) از کارفرما یا کارکنان کارگاه، به طور انفرادی یا در حضور شهود، در خصوص هر گونه موضوعات مربوط به اعمال مقررات قانونی سؤال

کنند؛

۲) ارائه هر گونه کتاب، دفتر ثبت، یا اسناد دیگری را خواستار شوند که حفظ آنها به موجب قوانین یا مقررات ملی مربوط به شرایط کار مقرر شده است، تا مطابقت آنها با مقررات قانونی را مشاهده نمایند و از اسناد مزبور تصویربرداری یا از آنها خلاصه‌برداری کنند؛

۳) نصب اطلاعیه‌های مقرر شده به موجب مقررات قانونی را الزام کنند؛

۴) نمونه‌هایی از مواد و اجسام مورد استفاده را به منظور تجزیه و تحلیل بردارند یا ببرند، مشروط بر آنکه کارفرما یا نماینده او از برداشتن یا بردن هر نمونه یا جسمی بدین منظور آگاه شود.

▪ دیدگاه مغایرت

قانون‌گذار در بند (۱) این ماده، اختیاراتی به بازرسان کار اعطا کرده است که اطلاق این اختیارات در مواردی مغایر با موازین شرع است؛ توضیح آنکه برای مثال، به موجب جزء (الف) این بند، بازرسان مجاز شده‌اند که بدون اعلام قبلی و در هر ساعتی از شبانه‌روز به هر محل کاری ورود کنند. اطلاق این حکم برای مثال نسبت به کارگاه‌هایی که کلیه کارکنان آن را بانوان تشکیل داده است و چه بسا کارگران آن در محیط کارگاه بدون حجاب شرعی مشغول کار باشند، از این حیث که ورود بدون اعلام قبلی را تجویز کرده است، مغایر با شرع است. علاوه بر مثال مذکور، حکم جزء (ب) مبنی بر ورود بازرسان به هر محلی که دلیل منطقی برای بازرسی آن دارند، از این حیث که ممکن است منجر به تجویز ورود بازرسان به منازل اشخاص شود، مغایر با موازین شرعی است. بنابراین اطلاق بند (۱) ماده (۱۲) از این حیث که متضمن اختیارات مغایر با موازین شرعی برای بازرسان کار باشد، دارای اشکال شرعی است.

▪ نظر شورای نگهبان

۲- در بند (۱) ماده (۱۲)، اطلاق بازرسی در مواردی که مستلزم وقوع خلاف شرع باشد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

ماده ۱۷-

۱- اشخاصی که مقررات قانونی قابل اجراء توسط بازرسان کار را نقص یا در رعایت آن قصور کنند، بدون اخطار قبلی، مشمول جریان رسیدگی سریع قرار خواهند گرفت، مشروط بر اینکه در مواردی که اخطار قبلی برای انجام اقدامات اصلاحی یا پیشگیرانه داده می‌شود، از طریق قوانین یا مقررات ملی بتوان استثنائاتی را در نظر گرفت.

۲- ...

▪ نظر شورای نگهبان

تذکر: ۲- در ماده (۱۷)، واژه «نقص» به واژه «نقض» اصلاح شود.

* * *

ماده ۲۱-

گزارش سالانه منتشر شده توسط مقام مرکزی بازرسی به موضوعات زیر و دیگر موضوعات مربوط تا آنجا که تحت اختیار (کنترل) مقام مذکور باشد، خواهد پرداخت:

الف) قوانین و مقررات مربوط به کار خدمات بازرسی؛

ب) کارکنان خدمات بازرسی کار؛

پ) آمار کارگاه‌های مشمول بازرسی و تعداد کارگران شاغل در آنها؛

ت) آمار بازدیدهای بازرسی؛

ث) آمار موارد نقض و مجازات‌های اعمال شده؛

ج) آمار حوادث صنعتی؛

چ) آمار بیماری‌های شغلی.

▪ دیدگاه مغایرت

مجلس شورای اسلامی در این ماده مقرر کرده است گزارش‌هایی در خصوص موضوعاتی همچون آمار بازدیدهای بازرسی، آمار حوادث صنعتی و بیماری‌های شغلی تهیه و به صورت سالانه منتشر شود. اطلاق حکم مذکور نسبت به مواردی که ممکن است تبعات امنیتی (امنیت به معنای اعم آن از جمله امنیت اقتصادی) برای کشور به همراه داشته باشد و

موجب سوء استفاده‌ی دشمن از اطلاعات منتشر شده در این گزارش شود، مغایر با موازین شرعی است. شایان ذکر است در ماده (۲۴) این مقاوله‌نامه^۱ نیز به ماده (۲۱) اشاره شده است که در صورت اصلاح ماده (۲۱)، ماده (۲۴) با اشکالی مواجه نخواهد شد. اما در غیر این صورت، ماده (۲۴) نیز مبنیاً بر اشکال ماده (۲۱) واجد اشکال شرعی خواهد بود.

▪ نظر شورای نگهبان

۳- در ماده (۲۱)، اطلاق انتشار گزارش در مواردی که تبعات امنیتی دارد، خلاف موازین شرع شناخته شد.

---

۱. ماده (۲۴): «سامانه بازرسی کار در کارگاه‌های تجاری از الزامات مواد (۳) تا (۲۱) این مقاوله‌نامه تا آنجا که قابل اعمال باشد، پیروی خواهد کرد.»

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه‌ای (مدظله العالی)

در دیدار با اعضای شورای نگهبان (۱۳۷۹/۴/۲۸):

«... شما استدلال دارید، اما این استدلال برای مجلس، گاهی معلوم نیست، گاهی برای مجمع تشخیص هم درست معلوم نیست، ... در حالی که خوب است در متن آن حکم اشاره‌ای به استدلال بشود و در یک محل یا جداگانه آن استدلال به تفصیل نوشته بشود.»

پژوهشکده شورای نگهبان

گزارش استدلالی

پژوهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی‌نیا، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵

تلفن: ۰۲۱-۸۸۳۲۵۰۴۵

نمابر: ۰۲۱-۶۴۰۱۴۸۱۷

www.shora-rc.ir
nashr@shora-rc.ir